

3. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-VIII#Text> (дата звернення: 26.09.2019).

4. Глазов О. В. Національна безпека: сутність, ознаки, концепція та геополітичні чинники. Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили. Серія «Політологія». 2011. Т. 155. Вип. 143. С. 42–46. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npchdupol_2011_155_143_10.

5. Мошинський Р. Інститути громадянського суспільства в Україні: соціально-правова спрямованість політичних процесів та їх вплив на національну безпеку. Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. 2013. № 2. С. 184-192.

Садовський Євген Петрович

здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти,

Київський національний університет

технологій та дизайну

(м. Київ)

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ІННОВАЦІЙНИХ КЛАСТЕРІВ ЯК ОСНОВНА ПЕРЕДУМОВА ЇХ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ

Сучасна глобалізація та технологічний прогрес кардинально змінили умови ведення бізнесу та розвитку економічних систем. Зростаюча роль інноваційних кластерів як основних осередків економічного зростання, сприяє розвитку нових технологій, підвищенню продуктивності та економічної стабільності регіонів. Проте їх стійкий розвиток неможливий без належного рівня економічної безпеки, що забезпечує захист ресурсів і можливість стійкого розвитку [1; 3 7].

Основним викликом для функціонування інноваційних кластерів є необхідність захисту їхніх ресурсів від внутрішніх та зовнішніх загроз. З

одного боку, на тлі динамічного розвитку технологій та наукових інновацій зростає значення інтелектуальної власності, її захисту та раціонального використання. З іншого боку, інноваційні кластери стають все більш вразливими до фінансових, правових та інформаційних загроз, що вимагає систематичного підходу до управління ризиками [2; 4; 8].

Економічна безпека інноваційних кластерів набуває особливої актуальності в умовах глобалізації, коли національна економіка стає все більш інтегрованою, а транснаціональні корпорації активно шукають шляхи розширення своїх ринків. Кластери стають учасниками інтенсивної конкуренції за ресурси, інвестиції та кваліфіковані кадри. Без належного рівня економічної безпеки такі осередки можуть втратити свою конкурентоспроможність, що призведе до негативних наслідків не тільки для окремих підприємств, але й для регіональної та національної економіки загалом. Інноваційні кластери є складними синергічними організаційними бізнес-структурами, які консолідують підприємства, науково-дослідні установи, урядові організації та інші суб'єкти підприємницької діяльності з метою створення новітніх продуктів і послуг на основі інновацій. Вони можуть бути регіональними або національними та стимулюють інноваційну активність і конкурентоспроможність [5; 6; 8].

Економічна безпека інноваційних кластерів є комплексною категорією, яка поєднує в собі кілька аспектів: фінансовий, правовий, технологічний, інформаційний та соціальний. Серед ключових елементів економічної безпеки інноваційних кластерів прийнято виділяти наступні:

- фінансова стабільність - здатність кластеру до фінансового самозабезпечення і доступу до зовнішніх джерел фінансування;
- правовий захист - наявність чітких правових механізмів захисту інтелектуальної власності та підприємницьких прав;
- інформаційна безпека - захист даних і технологій від кібератак та інших форм шпигунства;

- соціальна стабільність - забезпечення інтересів працівників, а також соціальна відповідальність перед регіоном.

Також на економічну безпеку кластерів впливають різноманітні ризики, зокрема:

- фінансові ризики - пов'язані з нестабільністю інвестицій, недоступністю кредитних ресурсів або відсутністю державної підтримки;

- технологічні ризики - можливість відставання у технологічному розвитку або втрати ключових технологій через недостатнє фінансування досліджень;

- правові ризики - недосконалість законодавства, що захищає права інтелектуальної власності та бізнесу;

- соціальні ризики - нестача кваліфікованих кадрів, відтік молодих фахівців за межі регіону або країни;

- інформаційні загрози - кібератаки, промислове шпигунство та витік важливих даних.

Для підтримання стійкості та розвитку інноваційних кластерів необхідно розробляти та впроваджувати комплексні стратегії забезпечення їх економічної безпеки [1-7]. Основні напрями цих стратегій включають:

- розвиток фінансових механізмів - диверсифікація джерел фінансування через залучення інвестицій з приватного сектору, держави та міжнародних організацій, створення спеціалізованих венчурних фондів для підтримки інноваційних проектів;

- підтримка технологічного розвитку - постійне інвестування у наукові дослідження та інновації, розробка партнерств між університетами і бізнесом, впровадження сучасних технологій в усі процеси кластеру;

- забезпечення правового захисту - вдосконалення законодавства у сфері інтелектуальної власності та створення прозорих умов для ведення бізнесу;

– розвиток кадрового потенціалу - інвестування у професійну освіту, створення умов для залучення та утримання висококваліфікованих спеціалістів;

– інформаційна безпека - розробка систем захисту інформації, використання сучасних технологій шифрування та зберігання даних.

На міжнародному рівні існує безліч успішних прикладів функціонування інноваційних кластерів із високим рівнем економічної безпеки. Серед них можна відзначити: силіконова долина (США) - найбільш відомий приклад інноваційного кластеру, де державна підтримка, приватні інвестиції та високий рівень правового захисту сприяли створенню стійкої інноваційної екосистеми; технопарк Софія Антиполіс (Франція) - поєднує наукові установи та бізнес, зосереджуючись на технологічних інноваціях та екологічно чистих технологіях, де високий рівень державного фінансування сприяє безпеці цього кластеру; цифровий кластер у Шеньчжені (Китай) - приклад швидкого технологічного розвитку під тиском конкурентного ринку, де велика увага приділяється захисту інтелектуальної власності та фінансовій підтримці стартапів.

Отже, економічна безпека є фундаментом успішного функціонування та розвитку інноваційних кластерів, забезпечуючи фінансову стабільність, правовий захист, технологічний розвиток та інформаційну безпеку, що дозволяє створювати сприятливі умови для сталого розвитку інноваційних систем. Успішні кластери можуть слугувати каталізатором економічного зростання національної економіки, стимулювати розвиток нових галузей і сприяти соціально-економічному розвитку регіонів. Таким чином, державні та приватні структури повинні об'єднувати зусилля для забезпечення високого рівня економічної безпеки, що сприятиме підвищенню конкурентоспроможності кластерів на міжнародній арені та стійкому розвитку національної економіки в умовах післявоєнного відновлення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Інноваційний дизайн фінансово-управлінського обліку та впливу міграції населення на розвиток агропідприємств в умовах безпекових та інформаційних ризиків / Л. Бондарчук, Н. Мазур, Т. Р. Цалко, М. Коваленко, Н. М. Заріцька, П. В. Пузирьова // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. 2023. Т. 5 (52). Р. 481-493.
2. Пузирьова П. В. Основи управління фінансово-економічною безпекою підприємств в сучасних умовах. *Світ економічної науки*: збірник тез доповідей за матеріалами міжнародної науково-практичної інтернет-конференції економічного спрямування, м. Тернопіль, 30 жовтня 2019 року. – Вип. 17. Тернопіль: ФО-П Шпак В. Б., 2019. С. 31-33.
3. Пузирьова П. В. Фінансова безпека підприємства, як фактор зміцнення його майбутнього розвитку. *Проблеми та перспективи розвитку регіональної ринкової економіки*: матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції аспірантів, молодих учених та науковців, м. Кременчук, 12-14 травня 2011 року. Т. 4. Кременчук : КІ ДУЕП ім. Альфреда Нобеля, 2011. С. 5-7.
4. Пузирьова П. В. Фінансово-економічна безпека, як фактор забезпечення розвитку підприємств. *Сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку економіки, обліку, фінансів і права*: збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції, м. Полтава, 12 липня 2019 року. У 2 ч. Ч. 2. Полтава : ЦФЕНД, 2019. С. 61-62.
5. Пузирьова П. В. Формування механізму економічної безпеки підприємств у фокусі інноваційного стратегічного розвитку / П. В. Пузирьова, О. Покальчук, А. Свиридов // Управління бізнес-процесами та технологічними інноваціями в сучасних умовах та в післявоєнний період = Management of business processes and technological innovations in the current context and in the post-war period: збірник тез доповідей Міжнародної наукової конференції, м. Київ, 10-11 жовтня 2023 року. Ч. 2. Київ : НТУ, 2023. С. 140-143.

6. Семенов К. С. Управління безпекою підприємств за допомогою смарт-систем / К. С. Семенов, Р. В. Одинець // Імперативи економічного зростання в контексті реалізації Глобальних цілей сталого розвитку: матеріали V Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції, м. Київ, 23 квітня 2024 року. Київ : КНУТД, 2024. С. 185-187.

7. Organizational and economic mechanism of a business security as a guarantee of its sustainable development / V. Tkachenko, I. Tkachenko, P. Puzyrova, A. Klochko // Virtual Economics. 2019. Vol. 2. No. 4. P. 71-85. URL: <https://virtual-economics.eu/index.php/VE/article/view/35>.

8. Puzyrova P. Concept of management and formation of financial potential of cluster unions. Концепція управління та формування фінансовим потенціалом кластерних утворень. *Менеджмент*. 2019. Вип. 1 (29). С. 109-119.

Циганин Ярослав Михайлович,
*аспірант кафедри конституційного,
адміністративного та фінансового права,
Академія праці, соціальних відносин і туризму (м. Київ)*
Науковий керівник – д.ю.н., проф., Діордіца І.В.

**СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ ДІЯЛЬНОСТІ
ДЕРЖАВНОГО АГЕНТСТВА ВІДНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ
ІНФРАСТРУКТУРИ УКРАЇНИ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ТА ДЕРЖАВНОЇ БЕЗПЕКИ**

Наразі Державним агентством відновлення та розвитку інфраструктури України (далі – Державне агентство) у межах його компетенції реалізуються актуальні та важливі для питань національної, в тому числі й воєнної безпеки України, стратегічні експериментальні та інфраструктурні проекти: